

POSTANOWIENIE

14 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Ewa Stefańska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 14 stycznia 2025 r. w Warszawie
zażalenia A. O. i I. O.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Kielcach

z 20 czerwca 2024 r., II Ca 93/24,

w sprawie z wniosku A. O. i I. O.

z udziałem P. spółki akcyjnej w L.

o ustanowienie służebności przesyłu,

**uchyla zaskarżone postanowienie, pozostawiając
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w
orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 20 czerwca 2024 r. Sąd Okręgowy w Kielcach uchylił postanowienie Sądu Rejonowego w Staszowie z 18 października 2023 r. wydane w sprawie z wniosku A. O. i I. O. z udziałem P. S.A. w L. o ustanowienie służebności przesyłu, i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zakwestionował prawidłowość i kompletność opinii biegłego z zakresu instalacji elektrycznych, co – w ocenie tego Sądu – skutkowało wadliwością postępowania. Ponadto zarzucił Sądowi Rejonowemu zignorowanie twierdzeń uczestnika dotyczących tego, jaki obszar gruntu będzie mu potrzebny

w celu prawidłowego korzystania z urządzeń, przyjmując jednocześnie twierdzenia opinii biegłego w tym zakresie jako pewne.

Wnioskodawcy wnieśli zażalenie, w którym zaskarżyli postanowienie Sądu Okręgowego w całości i wnieśli o jego uchylenie. Zarzucili naruszenie art. 305¹ k.c., art. 305² § 2 k.c., art. 278 § 1 k.p.c. i art. 227 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c., art. 233 k.p.c., art. 386 § 4 *in fine*, art. 55¹ k.c. i art. 388 k.c. w związku z art. 5 k.c., art. 64 ust. 2 i 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W odpowiedzi uczestnik wniósł o oddalenie zażalenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przy rozpoznawaniu zażalenia przewidzianego w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. na orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji, Sąd Najwyższy bada jedynie to, czy sąd ten prawidłowo zastosował art. 386 § 2 lub § 4 k.p.c. Zażalenie na orzeczenie kasatoryjne służy bowiem przeprowadzeniu kontroli, czy orzeczenie zostało prawidłowo oparte na jednej z wymienionych przesłanek, tj. czy powołana przez sąd odwoławczy przyczyna uchylenia odpowiada ustawowej podstawie. Prawidłowość merytorycznego poglądu prawnego sądu drugiej instancji, odnoszącego się do materii będącej przedmiotem sporu w rozpoznawanej sprawie, pozostaje zasadniczo poza zakresem kontroli zażaleniowej, z wyjątkiem oceny, czy miała miejsce nieważność postępowania. Przedmiotem oceny Sądu Najwyższego jest zatem ewentualny błąd sądu odwoławczego przy kwalifikowaniu określonej sytuacji procesowej jako odpowiadającej powołanej przez ten sąd podstawie orzeczenia kasatoryjnego (zob. postanowienia SN z: 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12; 5 czerwca 2014 r., IV CZ 27/14; 30 stycznia 2014 r., IV CZ 118/13; 9 stycznia 2014 r., V CZ 77/13; 19 grudnia 2013 r., II CZ 86/13; 22 listopada 2013 r., II CZ 79/13).

W okolicznościach sprawy Sąd Okręgowy zakwestionował prawidłowość i kompletność opinii biegłego z zakresu instalacji elektrycznych, co – w ocenie tego Sądu – skutkowało wadliwością postępowania przed Sądem pierwszej instancji. Sąd Okręgowy stwierdził, że biegły nie odniósł się w sposób wystarczający do załączonych do akt sprawy dokumentów. Ponadto zarzucił Sądowi Rejonowemu zignorowanie twierdzeń uczestnika dotyczących tego, jaki obszar gruntu będzie

mu potrzebny w celu prawidłowego korzystania z urządzeń oraz przyjęcie twierdzeń opinii biegłego w tym zakresie jako pewne. W ocenie Sądu odwoławczego, wskazane okoliczności przemawiają za uznaniem, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał sprawy co do istoty.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy sąd zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (zob. postanowienia SN z: 9 listopada 2012 r., IV CZ 156/12; 26 listopada 2012 r., I CZ 147/12; 16 listopada 2012 r., III CZ 83/12; 6 lutego 2018 r., IV CZ 1/18; 26 stycznia 2011 r., IV CSK 299/10).

Wszelkie zatem inne wady rozstrzygnięcia, dotyczące naruszeń prawa materialnego, czy też procesowego (poza nieważnością postępowania i nieprzeprowadzeniem postępowania dowodowego w całości) nie uzasadniają uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. W szczególności odmienna ocena prawna, nawet jeśli łączy się z potrzebą poczynienia uzupełniających ustaleń, nie upoważnia do przypisania sądowi pierwszej instancji nierozpoznania istoty sprawy. Zasadą polskiego systemu prawnego jest orzekanie przez sąd drugiej instancji reformatoryjne, nie zaś kasatoryjne. Jeżeli ustalenia poczynione w sprawie są - w ocenie sądu odwoławczego - niewystarczające do oceny zasadności żądania wnioskodawców, nie ma przeszkód, aby sąd ten ustalenia te we własnym zakresie uzupełnił lub skorygował. Zadaniem sądu drugiej instancji w postępowaniu cywilnym nie jest bowiem samo rozważenie zarzutów podniesionych przez stronę w ramach zgłoszonego środka zaskarżenia, lecz ponowne merytoryczne rozpoznanie sprawy. Jeśli sąd ten stwierdzi, że postępowanie dowodowe przeprowadzone przed sądem pierwszej instancji było dotknięte wadami, tak gdy chodzi o zakres dowodów przeprowadzonych przez ten sąd, jak i sposób ich oceny, ale także gdy stwierdzi, że prawidłowe zastosowanie prawa materialnego wymaga uzupełnienia ustaleń faktycznych, to ma obowiązek we własnym zakresie ustalenia te uzupełnić,

a dowody ocenić ponownie (zob. postanowienie SN z 29 października 2024 r., III CZ 135/24).

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w zw. z art. 394¹ § 3 i art. 108 § 2 oraz art. 398²¹ k.p.c., orzeczono jak wyżej.

[wr]

[a.ł.]